

# Uwagi na temat zjawiska Apokalipsy w islamie

14 kwietnia 2008

Koncepcja apokalipsy w islamie ma swoje źródło w chrześcijaństwie i judaizmie. Podobnie jak w przypadku tych dwóch religii, islam zakłada, że końcowi świata będą towarzyszyć kataklizmy i katastrofy. Informacja o apokalipsie jest w islamie związana z podróżą Mahometa do nieba (al-isra), podczas której prorok spotkał Boga, który ukazał mu wizję sądu ostatecznego.

Wyobrażeniu nadchodzącej apokalipsy towarzyszyły liczne proroctwa, których intensyfikacja miała miejsce w okresach wojen lub epidemii, często stając się swoistym wyrazem społecznego niezadowolenia i buntu przeciwko istniejącemu porządkowi.

Esej ten będzie poświęcony omówieniu roli apokalipsy w islamie w kontekście jej różnic i podobieństw z koncepcją chrześcijańską i żydowską. Głównym celem pracy jest pokazanie wymiaru społecznego proroctw o apokalipsie w islamie. Apokalipsa występuje tu jako narzędzie będące w różnych okresach historii islamu wykorzystywane jako wyraz buntu przeciwko określonemu porządkowi społecznemu. Pierwsza część pracy zostanie poświęcona na omówienie koranicznej wizji apokalipsy. Następnie, spróbuje krótko scharakteryzować związki apokalipsy ze współczesnymi proroctwami w islamie.

Jednym ze znaków zbliżającej się apokalipsy będzie nadejście antychrysta (Dadždżał). Antychryst będzie podawał się za Mesjasza. Miał to być człowiek ślepy na prawe oko, z literą kaf na czole – znak niewiernego (kafira). Miał on panować czterdzieści dni lub czterdzieści lat, po czym zostać zabity przez prawdziwego Mahdiego lub Jezusa (Isa). Pierwszą oznaką jego nadejścia będzie wschód słońca na zachodzie. Według

Proroka: „Dadżdżał nie nadejdzie, dopóki ludzie nie zapomną wspomnienia imienia Boskiego”[i]. Koniec świata, nazywany wydarzeniem (al-wāqī), a także wielkim nieszczęściem (at-tāmma al-kubrā) będzie obwieszczony dźwiękiem trąby przez anioła Isrāfīla. Wydarzeniu temu towarzyszyć będą nieszczęścia i kataklizmy. Zostanie zburzony mur między wrogimi ludami Yāḡuḡ i Maḡuḡ. Ruszą one przeciwko ludziom, niszcząc wszystko i goniąc potomków Adama w otwartą paszczę piekła. Księżyc zgaśnie i połączy się ze słońcem. [ii] Sąd Ostateczny jest nieunikniony podobnie jak zmartwychwstanie, które będzie zarazem momentem końca kosmosu. Po zmartwychwstaniu, ludzie udadzą się na Sąd Ostateczny (yawm ad-dīn) nazywany także Dniem Rozliczenia (yawm al-hīsab), który zgodnie z tradycją będzie prowadzony przez Boga i poprzedzony zgromadzeniem wszystkich ludzi. Podczas, sądu ostatecznego będą osądzone uczynki ludzkie[iii].

Wizja przedstawiona powyżej jest bardzo podobna do koncepcji judeochrześcijańskiej. Należy zwrócić uwagę, że we wszystkich trzech przypadkach koniec świata i sąd ostateczny są nieuniknione, ale także, że jest to moment zwycięstwa sprawiedliwości i triumfu dobra. Zło tkwiące w ludzkości, nie może być ukarane przez żadną siłę ludzką (rząd lub inną władzę), kara może nastąpić tylko z woli Boga. Mimo wielu podobieństw apokalipsy przedstawianej przez Koran z wizją ukazaną przez pozostałe religie abrahamowe, islam wypracował własny sposób jej interpretacji. W islamie źródłem największej i niepodważalnej wiedzy jest Koran. Koran jako księga objawiona jest wyrazem boskiej mądrości, wszystko co jest w nim zawarte uważa się za najwyższą prawdę[iv]. Z tego względu wartość przekazu zawartego w Koranie jest tak samo obligatoryjna dzisiaj dla muzułmanina jak na początku historii islamu. Stąd, jak argumentuje Cook, apokalipsa w islamie jest tak samo aktualna w chwili obecnej jak była 1000 lat temu[v]. Ten sam autor wskazuje, że brak podziału między władzą religijną a świecką w islamie, przyczynił się do postrzegania apokalipsy jako sposobu na ostateczne zaprowadzenie porządku

na świecie i obrony przed tyranią władzy doczesnej. Tym samym, głoszenie apokalipsy w ciągu wieków, w różnych tradycjach i szkołach islamu było swojego rodzaju głosem społeczeństwa, domagającego się sprawiedliwości przeciwko władzy, która z założenia posiadała legitymizację boską i tylko Bóg miał ją prawo ukarać. „Jeśli tylko zostałby jeden dzień świata, Bóg wydłużyłby ten dzień i wysłałby człowieka będącego potomkiem Mahometa, który zaprowadziłby na ziemi prawo i sprawiedliwość w miejsce niesprawiedliwości i bezprawia”[vi]. Apokalipsa ma być zemstą muzułmańskiej społeczności na złych elitach rządzących przeprowadzoną z pomocą boskiego wysłannika Mahdiego.

Znaczenie apokalipsy w islamie nabiera wymiaru społecznego. Ci którzy głoszą jej nadejście przypisują sobie prawo do oceny danego systemu władzy. Są buntownikami, ale jest to bunt się w imię Boga. Levis wskazuje na dwie tendencje w myśleniu o apokalipsie: jedną z nich jest podejście ortodoksyjne – oczekiwanie na Mahdiego, który ma wyzwolić świat spod władzy tyranów – „Wypełni ziemię sprawiedliwością, tak jak teraz przepełnia ją tyrania i ucisk[vii]”. Postać antychrysta była utożsamiana z postaciami despotycznych władców, ale otwarty bunt przeciwko władzy nie miał miejsca. Drugą grupą byli „heretycy”, którzy w swoich wystąpieniach przeciwko władzy posuwali się dalej – zakładali sekty i grupy funkcjonujące na obrzeżach tradycyjnego islamu, w szczególności na terenie dzisiejszego Iraku, Syrii czy Palestyny. Wielu z członków tych ugrupowań było prześladowanych przez państwo, zabijanych, wtrącanych do więzień. We współczesnym świecie islam znalazł się w sytuacji, która przez wielu naukowców i myślicieli zarówno muzułmańskich jak i zachodnich określana jest jako kryzysowa.

Z jednej strony popularyzowana jest koncepcja amerykańskiego naukowca Samuela Huntingtona o „zderzeniu cywilizacji”, gdzie islam przedstawiany jest jako jedna z przyczyn konfliktu na osi Wschód-Zachód. Z drugiej strony, pojawia się wiele opinii,

że „zderzenie cywilizacji” jest wytworem politycznym i tak naprawdę nie ma miejsca. Natomiast bez wątpienia, istnieją tendencje w samym świecie islamu, do tego aby obecną sytuację polityczną tj. wojnę w Iraku, Afganistanie czy konflikt izraelsko-palestyński, przedstawiać jako walkę dobra ze złem i znak nadchodzącego końca świata. Zło jest tutaj utożsamiane przez rządy państw zarówno muzułmańskich jak i zachodnich, które prześladują prawowiernych muzułmanów. Jednym z efektów takiej sytuacji są różne proroctwa dotyczące końca świata, mające wyżej opisany kontekst społeczny. Proroctwa o apokalipsie jak przed wiekami, pełnią rolę narzędzia sprawiedliwości bożej. Podczas gdy w świecie zachodnim, pojęcie apokalipsy jest trywializowane, traktowane w kategorii zjawisk science fiction, w islamie, gdzie jak przed wiekami Koran stanowi źródło największej prawdy, apokalipsa jest jak najbardziej realna.

Na uwagę zasługują wizje nieznanego z nazwiska proroka, którego fragmenty pism na temat końca świata i roli Jerozolimy, a w szczególności góry Moria można znaleźć w Internecie (jest to prorok dość znany w świecie islamu; krążą legendy, że jest prześladowany przez władze i dlatego pozostaje anonimowy). Analizuje on Biblie, Pismo Święte i Koran, przewidując rychły koniec świata, którego jednym z ważniejszych elementów, będzie walka o meczet Al-Aksa (święte miejsce islamu), na górze Moria w Jerozolimie. „Los świata będzie decydował się nie w Azji Środkowej, nie w Rosji, nie w Europie, nie w Ameryce i nawet nie w ONZ, ale w Ziemi Świętej w Palestynie. Biblia prorokuje: ta religia, która będzie kontrolować świątynię w Jerozolimie na górze Moria (Masżidul Aksa, meczet Al-Aksa) na 7 lat przed powtórным przyjściem Chrystusa, ta pozostanie jako prawdziwa i wierna, a wszystkie pozostałe zostaną zniszczone jako pogańskie. Wojna światowa trzech religii o kontrolę nad jerozolimskim meczetem Al-Aksa to najważniejsze wydarzenie ostatnich dni, które zakończy się cudownym tragicznym światowym przewrotem, porównywalnym w skali do biblijnego Potopu. Zarzewie tej nadchodzącej wojny

już tli się w Palestynie.

"Kolejnym przykładem jest postać Elijaha Muhammada (czarny muzułmanin, którego poglądy miały duży wpływ na ruch czarnych muzułmanów w Ameryce i ich lidera Malcolma X, a których podstawą była walka z segregacją rasową). W swoich pismach, publikowanych w latach 50-60, Elijah Muhammad odwołując się do Apokalipsy św. Jana, nazywa Amerykę szatanem i diabłem; upatruje w jej działaniach przyczyny nadejścia końca świata.

Analizując fenomen apokalipsy w islamie pod kontem społecznym, należy podkreślić historyczną trwałość pewnych zjawisk towarzyszących tej religii. Znaczenie Koranu jako świętej księgi wszystkich muzułmanów oraz niepodważalność jego treści, jest przyczyną dla której proroctwo o apokalipsie nie traci znaczenia w świecie współczesnym. Podczas gdy na Zachodzie koncepcje mające swoje korzenie w religii. m.in. apokalipsa ulegają stopniowej marginalizacji, islam odwrotnie – podkreśla znaczenie proroctw zawartych w świętych księgach. Podobnie jak przed wiekami, szuka przyczyn nadejścia apokalipsy w współczesnych wydarzeniach politycznych, upatrując w Bogu możliwość zaprowadzenia sprawiedliwości i pokoju na świecie.

Autor: Anna Cieślewska

Źródło: [Arabia](#)

## **BIBLIOGRAFIA**

1. M.Dziekan Symbolika Arabsko-Muzułmańska, Warszawa 1997, s.27.
2. J.Danecki Podstawowe Wiadomości o Islamie Warszawa 2002, s.123.
3. Tamże, s.124.
4. Tamże, s.54.
5. D. Cook Moral Apocalyptic in Islam, 1997, s.45.

6. Tamže, s.42.

7. B.Levis An Apocalyptic Vision of Islamic History, Londyn  
1950, s. 310.